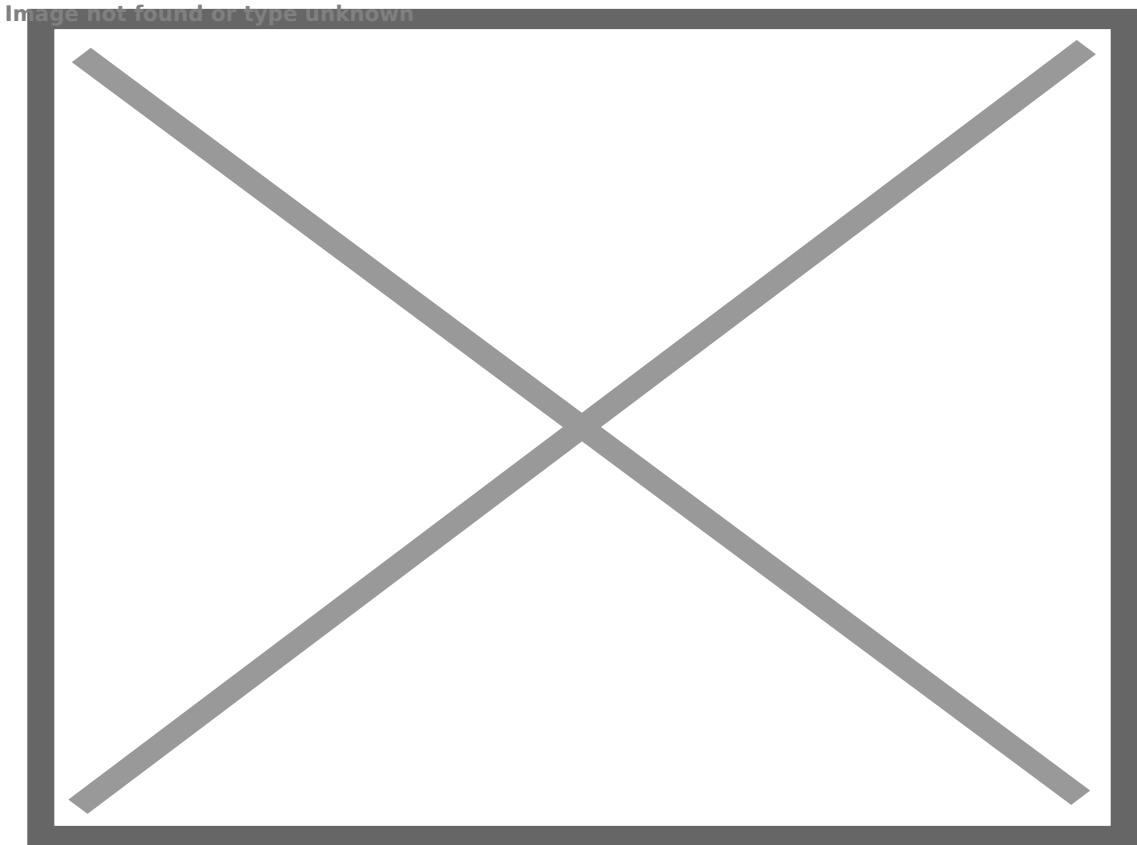

Hương vị Tết quê!

22:37 11/01/2023

Tác giả: Nguyễn Hợi

Có thể cuộc sống đổi thay, có thể nhu cầu con người nay đã khác, các giá trị truyền thống ít nhiều mai một. Song có một thứ vẫn nồng nàn, vẫn khiến lòng người thổn thức mỗi khi nhớ về - hương vị Tết quê.

Chợ Bến - một phần hồn quê thương nhớ

1. Tết sớm... Người quê tôi lo tết từ rất sớm. Cứ tầm tháng 10 sau lễ cúng cơm mới, đã thấy mẹ tôi, các bà, các thím, các chị bảo nhau chọn những phần gạo nếp, gạo tẻ ngon nhất để dành cho Tết. Hạt nào hạt ấy căng tròn, bóng bẩy, được lựa từ những ruộng lúa tốt, bông đều rồi phơi khô đầy nắng. Gạo nếp dùng để gói bánh chưng, đồ xôi; gạo tẻ làm cơm cúng tổ tiên, ông bà ba ngày Tết.

Bố mẹ tôi giải thích rằng, ngày xưa cơm gạo còn thiếu thốn, hạt lúa, hạt gạo hiếm hoi. Người quê hay lo xa nên cứ sau vụ gặt, tầm vào cuối tháng 9, nhà nhà thường chia thóc ra làm các phần,

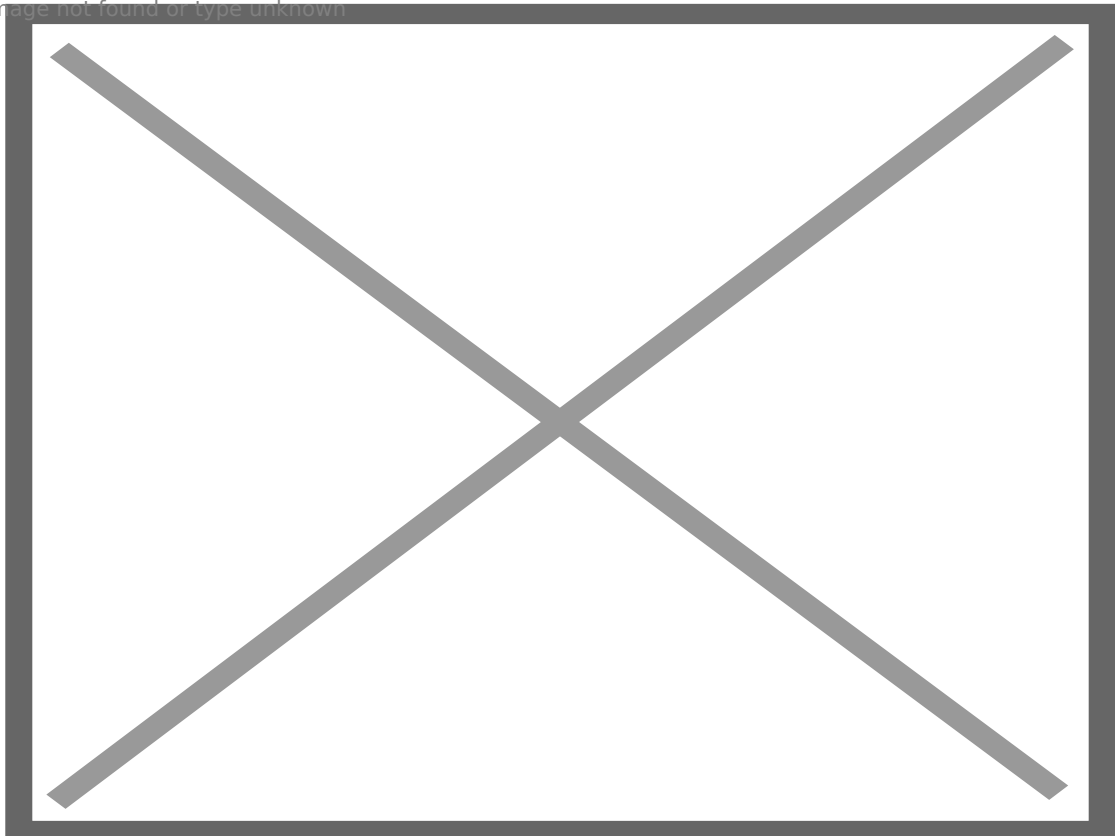
phần nộp thuế, phần ăn hàng ngày, phần ngon cất cốt dành đến Tết, phần cho ngày giáp hạt... Thói quen ấy từ thời ông bà đã có, sau con cái cứ thế làm theo.

Ngoài ý nghĩa trên thì cái sự để dành ấy còn thể hiện sự hiếu kính tổ tiên, sự biết ơn ông bà cha mẹ. Tôi còn nhớ, thời xa khó, chị em tôi còn nhỏ, năm nào nhà cấy được lúa tám thì cả nhà vui lắm. Năm mất mùa, mẹ chỉ đong dăm ba cân gạo tám, đúng mấy ngày Tết bà mới mở ra vo gạo nấu cơm. Mùi cơm gạo tám ngày Tết thơm lừng, mê mẩn những đứa trẻ quê chúng tôi.

Mấy mươi năm qua, dường như đã thành một thói quen. Trước vài hôm của lịch dâng cơm mới cúng tổ (ngày 5/10 âm lịch), bố tôi thường gọi điện thông báo cho con cái. Giọng ông lúc nào cũng phấn khởi, dẫu ông biết, chúng tôi chưa bao giờ về được ngày này. Trong câu chuyện của hai bố con, thế nào ông cũng nói “cúng cơm mới xong là hết năm, đến Tết”. Đầu giây bên này, nghe đến Tết, con gái cũng xốn xang nghĩ đến ngày về Tết như con trẻ dẫu... đã U40- 50, trong đầu đang trăm thứ lo toan.

Rồi, có gạo mới, bà chị tôi lại đùm dùm ít gạo nếp, ruột gác bóc sẵn, theo đồ gửi xe lên Hà Nội cho em, bao giờ cũng không quên kèm theo lời nhắn: gạo mới để thắp hương mừng 1, 15 tháng tới; yên tâm, gạo nếp mới để ăn Tết đã phần sẵn ở nhà... Yêu thương là vậy. Giữa Thủ đô hoa lệ, tôi cứ gặm nhấm dần mùi quê hương như một niềm thương mến đặc biệt, chỉ chờ đến Tết để được về.

Image not found or type unknown

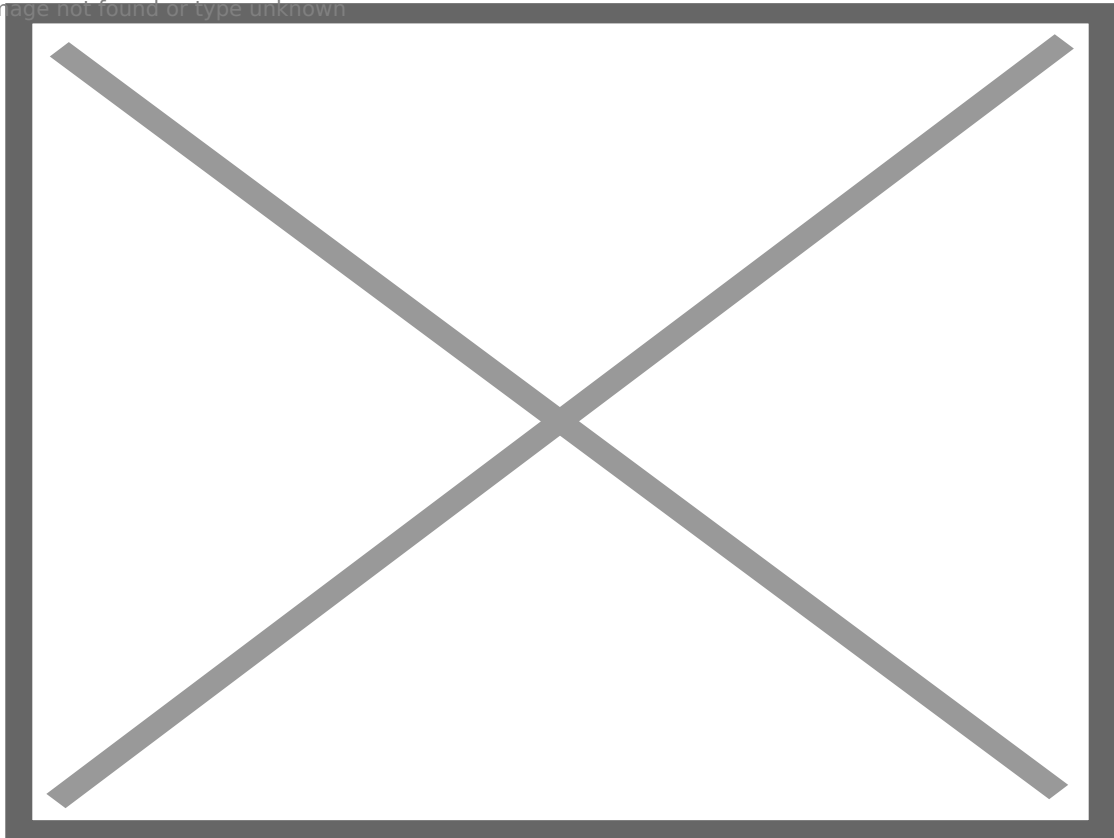
Một góc chợ quê dung dị.

Quê tôi - Giao Thủy (Nam Định) là vùng đất ven biển mặn mòi, thiên nhiên ưu ái ban tặng đất đai phì nhiêu màu mỡ. Và cả dải đất ấy cũng có sự phân tách địa giới giữa các xã bằng sự phong phú của đất, nước, mùa màng. Vụ Đông, vì thế cũng nhộn nhịp, đa dạng các loại hoa màu. Đất hai mùa được gia tăng trồng cà chua, bí xanh, măng tây, dưa chuột. Đất màu giúp tăng sản lượng từ khoai tây, củ cải, rau xanh... Người dân quê tôi thường bảo, Tết lo đủ hay không cũng nhờ vào thu hoạch vụ Đông. Khoai tây rở vàng cả cánh đồng là thấy Tết đã cận kề...

Nếp quê, người quê dung dị, hiền hòa. Tết Nguyên đán, truyền thống của cha ông được đắp bồi qua năm tháng bằng tinh thần hăng say lao động, bằng văn hóa uống nước nhớ nguồn và bằng tình yêu thương vị tha cao đẹp. Người quê, Tết quê tôi đã vun trồng nên một thứ văn hóa tốt đẹp được chất lọc, đong đầy theo năm tháng. Để rồi nuôi dưỡng, bồi đắp cho lớp lớp thế hệ con cháu hai tiếng thương liêng: “Quê hương”.

2. Tết về rục rĩ cả làng quê. Vị Tết, hương xuân nồng nàn da diết. Tết, làng quê như thay áo mới, đường làng ngõ xóm cờ hoa giăng mắc. Gió Xuân gõ cửa từng nhà...

Image not found or type unknown

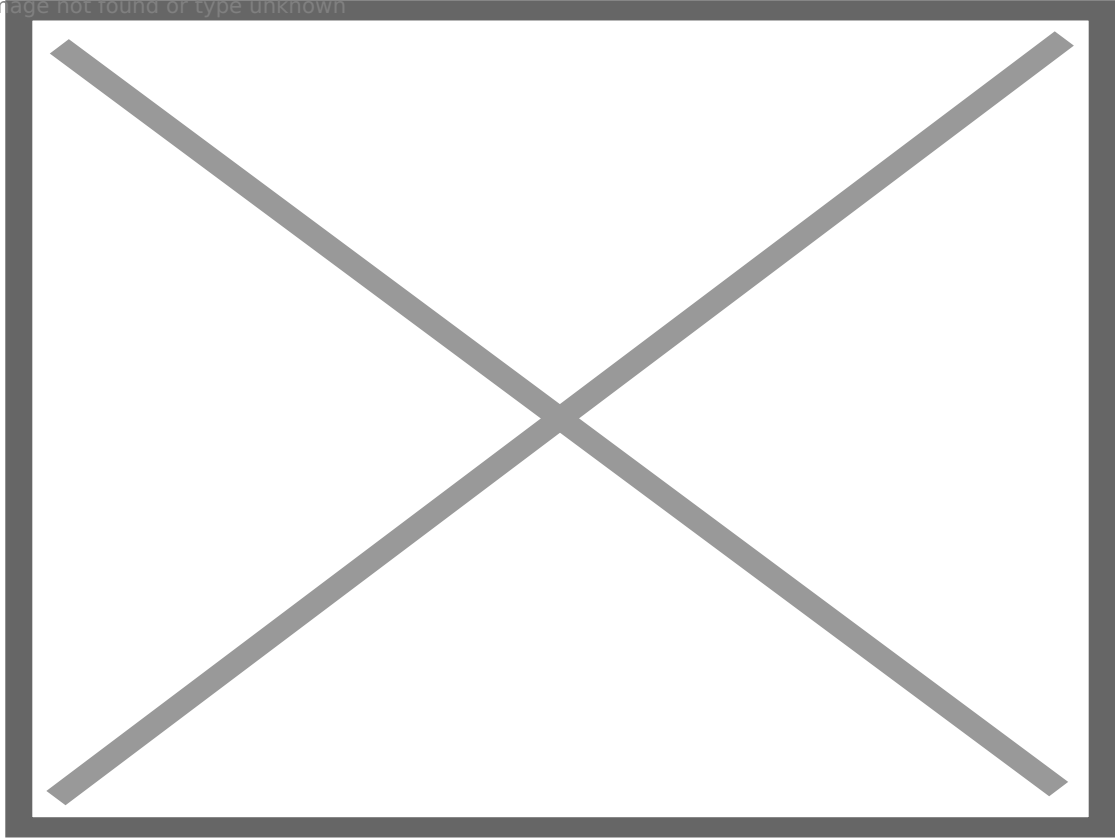
Những người như bố mẹ tôi, như biết bao người dân quê tôi nữa cả một đời giữ nếp nhà quê, một đời chỉ biết vun vén cho con cái, sinh thành, dưỡng dục nên những tướng tá, kỹ sư, bác sĩ,...những công dân ưu tú cho làng quê đất nước, thế giới của họ lại luôn rộng mở tình yêu thương.

Đã thành thông lệ, hoàn tất mọi việc cúng tiễn ông Công, ông Táo châu trời, mọi người mới bắt tay vào thu dọn nhà cửa, sắm sanh đồ lễ tết. 27 tháng Chạp diễn ra phiên chợ Tết, người người, nhà nhà lại đổ dồn về chợ, người mua kẻ bán tấp nập. Mẹ tôi thường bảo, Tết to hay bé, dân giàu hay nghèo, cứ nhìn sức mua, sức bán ở phiên chợ Tết là biết. Song, dẫu Tết to hay bé thì với người dân quê tôi, chợ Tết luôn chuyên chở những điều tươi đẹp, nơi tụ họp linh hồn, sức sống làng quê; nơi lưu giữ ký ức một thời tuổi thơ háo hức theo mẹ đi chơi chợ Tết. Bao năm vận đổi sao dời, kinh tế phát triển, cuộc sống người dân đã khấm khá hơn rất nhiều, nhưng phiên chợ cuối năm vẫn luôn ẩn chứa sức hút, sự độc đáo, hấp dẫn lạ kỳ.

Rộn ràng nhất là khu chợ hoa lung linh sắc màu. Các loại hoa, cây cảnh mùa xuân thi nhau khoe sắc thắm với đủ kích cỡ, giá tiền. Người dân quê tôi quan niệm, ngày Tết cứ phải có cây quất, cành đào trưng trong nhà mới có không khí, mới hi vọng một năm bình an, tài lộc.

Tết ở quê tôi, những ngày sát Tết lúc nào cũng là những ngày bận rộn nhưng vui. Các bà, các mẹ vừa lo tổng kết công việc đồng áng, làm ăn buôn bán, vừa chu toàn Tết nhất. Trẻ nhỏ tò mò bên những khuôn bánh chưng, khuôn giò, kiên trì nghe cha hướng dẫn từng cách đặt lá, buộc lạt; hào hứng nghe ông kể về Tết nay, Tết xưa, về truyền thống Tết Nguyên đán của dân tộc. Và khi nồi bánh chưng được đặt lên bếp, khi tày giò được dựng ngay ngắn nơi góc nhà, mâm ngũ quả thành kính đặt trước bàn thờ gia tiên, mùi hương trầm thoang thoảng quyện vào trong gió - là khi sắc Tết, hương vị Tết đã hiện diện đủ đầy.

Image not found or type unknown

Khung cảnh chợ quê.

Ngày cuối năm, 30 tháng Chạp, khi con cháu đã về tụ họp đông đủ, các nhà thường tổ chức sửa sang phần mộ người thân, thắp hương mời ông bà về ăn Tết. Sau bữa cơm tất niên, các bà, các mẹ lại hối hả bên những thau bột nếp đồ au mùi gấc làm bánh dùm để kịp dâng cúng ông bà, tổ tiên lúc sang canh. Bao nhiêu năm, có biết bao thứ bánh được làm mới, song với người dân quê tôi, bánh chưng, bánh dùm, loại bánh vuông tròn tượng trưng cho Trời, cho Đất, cho sự đủ đầy ấy không thể thiếu trên bàn thờ gia tiên ngày Tết.

Thời khắc giao thừa, cả làng quê bừng tỉnh trong tiếng ngân vang của chuông chùa, tiếng trống nhà thờ Họ điểm thời khắc giao hòa của Trời, của Đất. Trong thời khắc đặc biệt ấy, tại các nhà thờ Họ, đại diện các vị cao niên trong dòng họ, trai họ tế tỵ cùng thành tâm thắp hương khấn vái tổ tiên phù trì con cháu dòng họ một năm bình an, sung túc...

Thanh âm của năm mới luôn được bắt đầu bằng tiếng lòng biết ơn và hi vọng. Trong tiềm thức mỗi người dân quê tôi, Tết không đơn thuần chỉ mang dấu mốc thời gian cho bao cuộc hẹn của người đi xa tìm về, mà còn là dịp để giáo dục truyền thống uống nước nhớ nguồn, thờ kính tổ tiên, hiếu kính ông bà cha mẹ... Chúng tôi công tác xa nhà đã nhiều năm. Tết quê nhà luôn chất chứa những mong ngóng của cha của mẹ, của sự sum vầy, đoàn viên.

Tết của những ngày còn đi học, hay Tết của tuổi 40 - 50 đầu hai thứ tóc, thì vẫn nhất nhất giữ một thói quen không thể bỏ “gói ghém, dắt díu nhau về quê ăn Tết”. Tết quê tôi, người quê tôi thân thương là vậy.

Mười năm trở lại đây, Tết quê có thêm sắc màu của công nghệ tô điểm bởi những máy rút tiền tự động (ATM). Không còn lạ mắt với cảnh tượng những ngày cuối năm, hàng dài người xếp hàng chờ rút tiền. Nông thôn mới, xã hội hiện đại, dịch vụ công nghệ cũng về với người quê. Người dân quê tôi đã không còn cảnh phải ra ngân hàng ký giấy nhận tiền. Con cái đi làm ăn xa gửi tiền biểu bố mẹ tiêu Tết; anh chị công nhân nhận đồng lương thưởng Tết, tất tậ đều trong cái thẻ “xanh, đỏ” - như cách nói của bố mẹ tôi - bé tý mà giỏi thế, “nhả” cả ra được tiền!!!. Cả thế giới có thể đổi thay, nhưng những người như bố mẹ tôi, như biết bao người dân quê tôi nữa cả một đời giữ nếp nhà quê, một đời chỉ biết vun vén cho con cái, sinh thành, dưỡng dục nên những tướng tá, kỹ sư, bác sĩ,...những công dân ưu tú cho làng quê đất nước, thế giới của họ lại luôn rộng mở tình yêu thương. Tết quê đẹp hơn, mong ngóng hơn bởi có Tết của gia đình.

Xã hội hiện đại, Tết cổ truyền dường như cũng nhẹ nhàng, đơn giản đi đôi phần. Người dân quê tôi không còn phải canh cánh “lo ba ngày tết”. Song, những nghi lễ, nếp văn hóa của cha ông vẫn đang được bồi đắp từng ngày. Tết quê vẫn còn nguyên đó những giá trị nhân văn cao đẹp, vẫn lưu dấu những điều thiêng liêng, vẫn là chốn trở về nặng nghĩa, nặng tình.

Phong Giao

Link bài viết: <https://nguoilambao.vn/public/index.php/huong-vi-tet-que>